

נר לשולחן שבת

פרשת חקת
גליון 371

"אם אין קמה אין תורה"
ניתן לתרום
לעלון לע"ג ולהצלה

מתפקידי הענן בפרשת חקת

מעשה באברך שנכנס לאדמו"ר ה"לב שמחה" בשבוע של פרשת חקת בקשר לצילום שנצרך לעשותו עקב טיפול רפואי ושאל האם לעשותו או לא? השיבו הרבי: **"מדוע לא, הרי זה בפרשת השבוע!"**

אותו אברך לא הבין מה כוונת ה"לב שמחה". סיפר את הדברים לאדמו"ר רבי דוד מטולנא, והוא ביאר לו מה פשר התשובה.

הנה בפרשת השבוע על הפסוק 'ושחט אותה לפניו' (י"ט ג), כתב ב"תרגום יונתן" שיבדקנה משמונה עשרה טריפות.

ותמהו רבים, הרי לצורך בדיקה כזו צריך לפתוח את הבהמה, והרי נאמר 'ושרף את הפרה לעיניו' (י"ט ד) ומפורש שהשריפה צריכה להיות כשהפרה שלימה?! יש שתירצו סומכים על הרוב, ועדיין צריך עיון.

הגאון רבי מנחם זמבא תירץ על פי מה שהביא תוס' במנחות (פ"ב) בשם הברייתא דמלאכת המשכן, שהיו ישראל במדבר רואים על ידי הענן מה שיש בחבית, ויש לומר דכמו כן היה בבדיקת הפרה, על ידי הענן ראו את אבריה, אם היא טריפה או לא.

אמר האדמו"ר מטולנא: 'וזו היתה כוונתו של הרבי בתשובתו.' ("נר יהושע")

"זאת התורה אדם כי ימות באהל"

סיפר אחד מלומדי כולל וולוז'ין בבני ברק שפעם אחת ניגש אל הגאון רבי ישראל אליהו וינטרויב לדבר עמו על איזה ענין הנוגע לבן משפחתו. הענין העיקר על רבי ישראל אליהו ופתאום התפרץ בכי.

סיפר האיש שעובדה זו הסעירה אותו מאד, מחמת שתמיד היה רואה את רבי ישראל אליהו יושב בבית המדרש בהתמדה ושקיעות עצומה, וחשב שכנראה הוא טיפוס קר שאינו לוקח ללב וממילא מסוגל עד כדי כך ללמוד בשלווה, אך אחרי מעשה זה הבין כמה באמת הכל נוגע לליבו, אבל זוהי גדולתו שכשנכנס לבית המדרש ללמוד מניח הכל בחוץ.

האדם צריך להשתמש במידת האדישות ככלי שלא לתת לטרדות להשתלט על שלוות הנפש וסדר היום, וכך להיות שקוע בלימוד, ואין זה סותר כלל שאת מה שמחוייבים לעשות עושים עם כל החריצות!

("ויעל אליהו בסערה")

נכנס פעם גאון אחד אצל הרב מברסק ומצאו שוכב. אמר: "נראה שהרב מאד עייף ואי אפשר עכשיו לדבר עמו בלימוד..." **השיבו רבינו בהתרגשות:** "בשביל מה אנו חיים אם לא בשביל לדבר בלימוד!" ("פניני רבינו הגר"ז")

את המעשה הבא שמע ידידי הרה"ג אל"כ מהרבנית בת שבע ע"ה היה זה לפני כעשרים שנה, רבי חיים שליט"א ביקש ממנה שבכל פעם שהיא יוצאת מהבית תנעל את הדלת, כי אנשים רבים נכנסים ומפריעים אותו מלימודו. פעם אחת היא שכחה לנעול, רבי חיים נעל את הדלת.

כשחזרה וניסתה לפתוח את הדלת גילתה שהדלת נעולה, המפתח שלה נותר בבית...

הרבנית תיארה איך זה היה - היא עמדה כחום היום מחוץ לבית עם סלים מלאי ירקות, דפקה ודפקה, אך אין קול ואין עונה, רבי חיים לא שמע, "שר התורה" שקוע בתוך הלימוד.

לבסוף, לאחר עשרים דקות רבי חיים פתח את הדלת אמר: "הרבנית לא בבית" וסגר מיד את הדלת... סיפרה הרבנית: "קראתי לו חיים, זו אני..." ("נר לשולחן שבת")

"וישמע הכנעני" - כיון שמת אהרן, אמרו מת כהן גדול שלהם, הלך התייר הגדול שלהם, ועמוד ענן שהיה עושה עמהם מלחמה, הרי זו שעה שנלך ונלחם בהם. (ספרי במדבר כ"א)

מיהו התייר הגדול? בירושלמי מובא שזה הענן שהלך לפניו בזכות אהרן (יזמא א' א'). **אולם במדרש וברש"י** בפרשה מובא שזה ארון ברית ה', שהיה הולך לפניו בזכות אהרן. (עמק הנצי"ב)

כתב הספרי: כל אותם ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא נצרכו לנר בלילה, אלא אפילו אם נכנס אדם לחדר חשוך כמו פנס נכנס! (ס"ב) לא שהאזהלים היו מוארים, אלא כשנכנס ישראל לחדר נכנסה עמו אורה, כאדם שהולך ופנס בידו. (נצי"ב)

ברייתא דמלאכת המשכן מובא: כל ארבעים שנה במדבר לא נצרכו ישראל לא לאור החמה ולא לאור הלבנה, אלא כשהאדים היו יודעים ששקעה חמה, הלבין היו יודעים שזרחה חמה. (פ"ד)

הרי לנו מחלוקת: לדעת הספרי, עמוד האש האיר בלילה ועמוד הענן היה לכבוד ולא להאיר. ולדעת ברייתא דמלאכת המשכן ענן השכינה הוא שהיה מאיר לישראל, ביום היה מאיר דרך עמוד הענן ובלילה האיר דרך עמוד האש. ("עמק הנצי"ב")

הענן - מה היה מעלתו ביום? אדם היה מסתכל בחבית ויודע מה יש בתוכה, מסתכל בטפיח [כלי חרס קטן], ויודע מה שבתוכו, מפני ענן השכינה שביניהם. ("ברייתא דמלאכת המשכן" פ"ד)

בשבת, בעת הקידוש יש לכסות את החלות במפה. ושני טעמים עיקריים בדבר: א. זכר למן שהיה מכוסה. ב. שהפת לא יראה בושנתו, שלא מקדשים עליו. (א"ח רע"א ט')

והורה מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך כי כיסוי שקוף, דוגמת מפת ניילון נקרא 'כיסוי', ואין בזה חשש שהפת רואה בושנתו. ("שמירת שבת כהלכתה" פמ"ז הערה קט"ז)

ונראה לומר בדרך חידוד לפי דברי ה"ברייתא דמלאכת המשכן", שאדם היה מסתכל בחבית ויודע מה יש בתוכה - עולה מכאן שבזמן המדבר כל כיסוי היה כמו מפת ניילון שקופה - ראו מה יש בתוכו. ("נר לשולחן שבת")

העירני בזה הג"ר רפאל אנטין כי חלה הנמצאת בשקית ניילון לשמירה על טריות, דוגמת חלה פרוסה, שקית זו איננה 'כיסוי', כי היא בטלה לחלה. ("נר")

וב"חוט שני" כתב דלא כהגרש"ז אויערבאך: פת שמכוסה במפת ניילון שקופה, אם הטעם לכיסוי הוא זכר למן, הוי כיסוי. אך לטעם שלא יראה בושנתו של פת אין נחשב הניילון כיסוי, כיון שהפת נראית דרכו, והרגשת האדם היא שהוא לפני הפת אף שהיא מכוסה. (ח"ד עמ' ק"ד)

בשולי הדברים יש להבין מפני מה הביאה הברייתא שתי דוגמאות אלו: טפיח וחבית, למה לא היה די באחת? וחשבנו ליישב בכמה אופנים:

א. חבית היא כלי גדול וחשוב ואילו טפיח הוא כלי חרס קטן, היינו יכולים לחשוב כי לשכינה אין עסק עם פכים קטנים... ("נר")

ב. יש להבין איך פעל הענן? האם הוא - קדושתו מילאה את הכלי, או שהוא השקיף מבחוץ, לפי ההסבר הראשון היה אפשר לומר שרק כלי בעל קיבול גדול היה הופך לשקוף, משל לדבר, כפי שמצינו גם בכוחות הטבע. (הגר"א) נשמח לקבל תירוצים נוספים.

ונזכה מולנו לראות בקיום דברי הברייתא

ואף לעולם הבא אין ישראל צריכים לאור החמה ולא לאור הלבנה, לא ביום ולא בלילה, שנאמר "לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם ולגנה הירח לא יאיר לך" - כשישראל עושים רצונו של מקום אינם תלויים במאורות ובאותות השמים, כמו במדבר, וכן לעתיד לבא כי ה' יהיה לך לאור עולם!" (ברייתא דמזלות ט"ו, ברייתא דמלאכת המשכן סוף פ"ד)

"ויפשט משה את אהרן את בגדיו וילבש אתם את אלעזר בנו וימת אהרן שם בראש ההר וירד משה ואלעזר מן ההר" (כ"ב)

היה זה לאחר שהגה"צ רבי גדליה אייזמן הפסיק מלומר שיחות בשיבת "קול תורה" ומסר את השרביט להגה"צ רבי שלמה וולבה. באו אליו מספר ת"ח בני שכונת בית וגן, שומעי לקחו עשרות בשנים וביקשו שימסור להם ועד בביתו. אמר להם רבי גדליה: "אני פרשתי, יש משגיח חדש!" ("נר לשולחן שבת" מהרה"ג רבי א"י)

חולקים כבוד זה לזה

סיפור אחד מתלמידי של רבי גדליה, איש חינוך דגול: זכיתי לשמוע את רבינו עשרות שנים. הדבר שהרשים וריגש אותי כאיש חינוך, היה כאשר רבי גדליה סיים את תפקידו כמשגיח. בשתי השיחות הראשונות של הרב וולבה, הגיע רבי גדליה לשיחה, ישב בצד ושמע את השיחה מתחילתה ועד סופה.

בשבת השלישית רבי גדליה כבר לא הופיע. פתח הרב וולבה ואמר: 'את הדברים שאני עומד לומר לכם רציתי לומר כבר לפני שבועיים, אך מאחר שהמשגיח נכח לא יכלתי לאומרם'. דיבר בשבחו של רבי גדליה וביקש שהציבור לא ישוו בינו לבין רבי גדליה – 'אני מבקש שלא להשוות אותי עם רבי גדליה, כי יש פער גדול בינינו, רבי גדליה הוא יחיד ומיוחד בשיחותיו!'

הדברים נחרתו חזק בליבי ולימדוני לקח: היאך גדולי ישראל חולקים כבוד זה לזה. רבי גדליה בהופעתו ביטא הערכה למשגיח החדש, והרב וולבה בדבריו! ("נר לשולחן שבת" סם)

בתחילת כהונתו של הגאון רבי נתן צבי פינקל כראש ישיבת מיר, בא אחד האברכים מתלמידי הישיבה לכבד את רבו הגאון רבי אריה פינקל שליט"א בסנדקאות. אמר לו רבי אריה: "תן לראש הישיבה להיות סנדק, הוא אדם גדול!" ("נר לשולחן שבת")

"ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויבנו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל" מה הספיד משה רבינו את אהרן הכהן? מסתבר שהיה צריך לומר עליו את דברי המשנה באבות 'אוהב שלום ורודף שלום...' אולם ב"תרגום יונתן" כתוב שמשה רבינו בכה ואמר 'ווי לי עליך אהרן אחי, עמוד התפילה של ישראל!' (כ"ב ט"ז)

פלא פלאים, מהעסקנות המופלאה של אהרן עדיין אין ראייה על שלימות המעשה מצד כוונת העושה... אולם במה שהיה עומד ומתפלל על ישראל - על צרכיהם, תורתם ושלום ביתם - בזה יש ראייה למפרע שגם המעשים שעשה היו כולם בטהרת המחשבה וכוונת תכליתה. (הגר"ט אהרנרייך - "לשמע שם אהל")

בתחילת שנת תרפ"ה, הגאון רבי מנחם נחום וייסבלט, רבה של קייב, "הגדול ממאלין" חלה במחלה אנושה.

סיפור הג"ר א. מרינובסקי מרבני אוקראינה: אותה שנה חל זמן ברכת החמה בערב פסח. כאשר באנו לבקר את הרב וייסבלט, יעץ לנו הרב בהזדמנות זו לסדר מעמד נכבד של יהודי קייב, אלפי יהודים שיעמדו תחת כיפת השמים ויברכו ברכת החמה, למען ידע השלטון הקומוניסטי הכופר כי יהדות קייב דבקה באמונתה בהקב"ה ונאמנה לדת.

אנו חששנו לעשות כעצתו, פן ישמש הדבר נשק בידי הייבסקציה להוקיענו כעובדי כוכבים, כאנשים פרימיטיביים העובדים לשמש וכו'...

ביום אחרון של פסח, בעת הזכרת נשמות, כאשר הזכיר את נשמת אביו ואמר את המילים "ויצרור בצרור החיים את נשמתו, ה' הוא נחלתו" יצאה נשמתו בטהרה.

כבוד גדול עשו לו במותו, עשרות אלפי יהודים ליווהו בדרכו האחרונה מרחק רב, שבעה ק"מ נשאוהו על כפיים. למעשה שימשה הלווייתו הפגנה דתית ענקית, רבבות יהודים, זקנים ונערים השתתפו בה והתאבלו על פטירתו - הצהירו על כבוד התורה והבעת הוקרה לנושא דגלה הנערץ.

הוא שאיווה להפוך את מעמד קידוש החמה למעמד הצהרה בה' ותורתו, זכה שהלווייתו תהיה מעמד של קידוש ה'. ("גאון יעקב")

הגר"ר יעקב ויינר, תלמידו של מרן ה"חזון איש" וחתנו של הג"ר ישראל לוריא, חלה בלבו ונסע לטיפולים בארה"ב. הוא נפטר בביתו של הגאון רבי אהרן קוטלר. היה כבן שלושים, ולא זכה לזרע של קיימא.

הביאוהו לקבורה בארץ, היה זה יום שישי. ה"חזון איש" בא לקבלו בשדה התעופה, ניגש ואמר ליד הארון: 'רבי יעקב, אדם גדול היית, מה שזוכים במאה שנה אתה זכית בשלושים שנה!'

בדרך חזרה לבני ברק נסע עם ה"חזון איש" תלמידו, הבחור רבי ברל ויינטרויב. באמצע הדרך, כאשר הגיעו לכיוון פתח תקוה אמר לו מרן: 'אתה צריך לרדת עכשיו, לנסוע לישיבת לומז'א, לשבת האופרוף שלך'. עם כל צערו הגדול זכר החזו"א להזכירו לרדת, לבל יטרח לנסוע שוב את הדרך מב"ב לפ"ת.

"חזון איש" ביקש שיתלו מודעת אבל על רבי יעקב ויינר ב"בית הכנסת הגדול". לא הבינו על מה ולמה?! יש לזכור שבאותן שנים, רחוב רבי עקיבא לא היה סלול, גמלים עוד הילכו בו... ובבית הכנסת הגדול היו מספר קטן של מתפללים. את מי זה מעניין שנפטר אברך בירושלים?! מי מכיר אותו!?

השיב החזו"א: "כך צריך לעשות!" והסביר, בעלי הבתים שיקראו את המודעה יתעניינו מי זה, יספרו להם שהיה אברך צעיר בן תורה, תלמיד חכם מופלג וירא שמים, ידעו וישכילו שיש דבר כזה, וזה כבוד התורה!

("נר לשולחן שבת" מהרה"ג רבי י"ג - י"ש"כ להרה"ג רבי שלמה ויינטרויב)

הגאון רבי משה רוזנשטיין, המשגיח דישיבת לומז'א, מלבד היותו תלמיד חכם מיוחד וירא שמים מופלג, היה מורם מעם, ראו שהוא אדם קדוש, היתה לו הנהגה מיוחדת עם חלומות.

סיפור הגאון רבי זיידל אפשטיין שפעם ניגש רבי משה לבחור בישיבה ואמר לו: 'אביך ביקש שאומר לך שתחזור מיד הביתה!' התפלא הבחור ואמר: 'רק אתמול חזרתי מהבית ולא אמר לי מאומה, ובכלל מתי ראה אבי את רבינו?!'

שב רבי משה ואמר לו: "טוב, אבל עכשיו הוא בא אלי וביקשני שתמהר לשוב אליו". הבחור נסע תיכף הביתה, כשהגיע התברר שזה עתה אביו נסתלק לבית עולמו... ("לעכדו בלבב שלם")

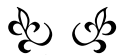

"וישמע הכנעני ... וילחם בישראל וישב ממנו שבי"

היה זה בימי המצור הצרפתי על העיר פרשבורג וסביבותיה, ט' בתמוז שנת תקס"ט, ערב שבת קודש פרשת חקת.

זכרונות החת"ס: 'מפני הלחץ סידרנו גט בערב שבת קודש אחר חצות ליהודי מאנשי המלחמה, אשר היה צריך לצאת לדרכו, אשתו היתה עמו. וגירשה בגט כריתות בלי שום תנאי, ואחרי הגירושין חזרו וכתבו תנאים ונתקשרו מחדש וקראו להם שם חדש 'חתן וכלה'... וקבעו להם זמן לחתונה לשלש שנים.

ומילתא דתמיהא, שם אבי האישה הינו 'אייזיק' ולא נודע לנו איך עלה לתורה. על כן כתבנו בגט 'בת אייזיק' שהוא כינויו, שהכל קוראים אותו כך. ואף שכתוב שטוב שלא לכתוב כלל את שם האבות מאשר לשנותו, מכל מקום זה לא נקרא שינוי, ובשעת דחק כזו הסכמנו ליתן גט זה לכתחילה'. (ספר הזכרון לחת"ס)

"ולא נתן סיחון את ישראל עבדו בגבולו ... ויצא עוג מלך הבשן לקראתם" סיפור לנו הרה"ג רבי שלמה לוינשטיין, פה מפיך מרגליות, בבואו לדרוש בדימונה, על אחד מהרוגי השריפה בכרמל. ישב שם רב, סיפר לו כי בכל פעם לפני שהוא דורש בבתי אבלים הוא מבקש מהמשפחה לשמוע פרטים על הנפטר או הנפטרת.

פעם אחת סיפרו לו על האמונה התמימה בה ניחנה הנפטרת. היא היתה אופה עשרים וארבע חלות לכבוד שבת. שאלוה בניה: 'אמא, למה את עושה כל כך הרבה חלות, מה הענין בעשרים וארבע חלות?'

ענתה להם בתמיהה: 'אתם לא יודעים?! בשבת, בתפילת שחרית אומרים 'כי לעולם חסדו', אני עושה חלות כנגד 'כי לעולם חסדו'.

ספרו והגיעו לעשרים ושש. שאלוה: 'אמא, אבל יש עשרים ושש 'כי לעולם חסדו'?!' השיבה: 'לסיחון ולעוג אני לא עושה...' (י"ד)